

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hyperaspistes Diatribae Aduersus Seruum Arbitrium Martini Lutheri

Erasmus, Desiderius

Coloniæ, 1526

VD16 E 3030

47 Reuoca[n]du[m] est Luthero si uult stare pacto. An soli deo
tribuendu[m] Libe[rum] Arb.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34433

uult & uadit, q̄ uult Satan, nec est in eius arbitrio,
ad utrū seſſorē currere aut eū q̄rere, sed ipſi ſeſſos
res certant ob ipſum obtinendū & poſſidendum.

47 Quid ſi ex tuis ipſius uerbis, q̄bus liberū
arb. aſſeris, probauero, nullū eē liberū arb. ut conſ
uincā, te imprudenter negare, q̄ tāta prudētia cona
ris affirmare, plane niſi hoc fecero, iuro, ut reuoca
ta ſint oīa, q̄ cōtra te hoc toto libello ſcribo, & cō
firmata, q̄ cōtra me tua Diatribe tū aſſerit tū q̄
rit. Tu liberi ar. uim, modiculā & talē facis, q̄ ci
tra grām dei, prorsus ſit inefficax. Nōne agnoſcis
Iā quero & peto, ſi gratia dei deſit aut ſeparetur
ab illa ui modicula, q̄d ipſa faciet. Inefficax (ingſ)
eſt & nihil facit boni. Ergo nō faciet, q̄d deus aut
gratia eius uolet. Siquidē grā dei ſeparatā ab ea
iā poſuimus. Quod uero grā dei nō facit, bonū nō
eſt. Quare ſequit. lib. arb. ſine grā dei prorsus nō
liberū, ſed immutabilr captiuū & ſeruū eſſe malī,
cū nō poſſit uertere ſe ſolo ad bonū. Hoc ſtāte, do
no tibi, ut uim lib. arb. nō mō facias modiculam,
fac eā angelicā, fac (ſi potes) plane diuinā, ſi adiece
riſ tñ hanc illætabilē appēdicē, ut citra grām dei,
iefficacē dicas, mox ademeris illi oēm uim. Quid
eſt uis inefficax, niſi plane nulla uis. Itaq; dicere,
liberū arb. eē, & habere uim quidē, ſed inefficacē,
eſt id, q̄d Sophiſtæ uocant oppoſitū in adie&o, ac
ſi dicas liberū arb. eſt, q̄d liberū nō eſt. Sicut, ſi ignē
frigidū & terrā calidam dixeris. Habet ſane ignis
uim caloris, uel infernalis, ſi nō ardet neq; urit, fri
get uero & frigeſcit, ne ignis quidē, multo min⁹
calidus mihi dicet, niſi pi&tū aut fictū ignē uolue
riſ habere. At ſi uim liberi arb. eā diceremus, qua
homo

homo aptus est rapī spū & imbui gratia dei, ut q
lit creatus ad uitā uel ad mortē aeternā, recte dice
retur, hanc em̄ uim, hoc est, aptitudinē, seu ut So
phistæ loquunt̄ dispositiuā qualitatē & passiuam
aptitudinē, & nos cōfitemur, quā non arboribus,
neq; bestiis indicā eē, q̄s est, qui nesciat: neq; enim
pro anseribus (ut dicitur) cœlum creauit.

¶ Fixū ergo stat etiā tuo ipsius testimonio, Nos
oīa necessitate, nihil arb. lib. facere, dū uis lib. arb.
nihil ē, neq; facit, neq; p̄t bonū, absente grā, Nisi
efficaciā uelis noua significatiōe dicere, p̄fectionē
quali lib. arb. incipere quidē ac uelle possit, sed nō
p̄ficere, qđ nō credo, Ac postea de hac re latius. Se
quit̄ nūc, lib. arb. eē plane diuinum nomē, nec ulli
posse cōperere q̄ soli diuine maiestati, ea em̄ p̄t &
facit (sicut Psal. canit) Oīa q̄ uult in cœlo & in tera
ra. Q. si hoibus tribuit, nihilo rectius tribuit, q̄ si
diuinitas quoq; ipsa eis tribuere, quo sacrilegiū
nullū esse maius possit. Proinde Theologos erat
ab isto uocabulo abstinere, cū de humana uirtute
loqui uellēt, & soli deo relinquere, deinde ex hoīm
ore & sermone idipm tollere, tanq̄ sacrū ac uenera
bile nomē deo suo asserere. Atq; si oīno aliquam
uim tribuerēt hoibus alio uocabulo, q̄ libere arb.
docerēt nominādā, p̄sertim cū nobis cognitū per
spectūq; sit, misere falli ac seduci eo uocabulo po
pū, ut qui longe aliud audit & concipit eo uoca
bulo, q̄ Theologi sentiunt & disputant. Est enim
magnifica nimis & amplissima plenaq; uox libe
ri arb. qua populus putat eā uim significari (sicut
& uis & natura uocabuli exigat) q̄ libere possit in
utruq; se p̄tere neq; ea uis ulli cedat ul' subiecta sit.
Quod

Quod

Q. si sciret, hoc sec^o habere, & modiculā scintillu^o
lā uix ea significari, eāq; prorsus inefficacē se sola
captiuā & seruā diaboli, mir^o, si nō lapidarēt nos,
tanq̃ illutores & deceptores, ut q̃ aliud sonemus,
aliudq; longe significemus. imo necdū cōstet aut
conueniat, qd significemus. Qui em̃ sophisticē lo
quit̃ (ait Sapiens) odibilis est, maxime si id in reb^o
pietatis facit, ubi de salute æterna pericūm est.

49 Cū ergo significationē & rē uocabuli tam
gloriosi amiserimus, immo nūq̃ habuerim^o (qd
Pelagiani uoluerūt & ipsi hoc uocablo illusi) qd
inane uocabulū tā p̃tinaciter retinemus, in pericū
culū & illusionē fidelis poplⁱ: nō alīa sapientia, q̃
nūc reges & principes, inanes titulos regnor^o & re
gionū q̃q; u^o retinent u^o sibi uendicant & iactant,
cū interim pene mendici sint, ac nihil minus q̃ ea
regna & regiones habēt. Verū hoc tolerabile, qm̃
neminē fallūt aut ludunt, sed seip̃os uanitate pas
cunt, nullo sane lucro. At hic pericūm salutis &
illusiō nocentissima est. Quis nō rideat u^o odio po
tius habeat intēpestiuū illū uocablor^o innouator^o
rē, qui cōtra oīm usum, iducere tentet eū modum
loquēdi, ut mendicū uocet op̃lentū, non q̃ aliqd
op̃ū habeat, sed forte rex aliquis illi suas donare
posset, faceretq; id uelut serio, nulla figura locutis
onis, scilicet u^o antiphrasi u^o ironia. Sic ægrotum
usq; ad mortē, p̃fecte sanū, ita sane, q̃a alter illi pos
set suā sanitatē dare. Itē, si illiteratissimū idiotā, uo
cet literatissimū, q̃a alter quispiā literas forte da
re posset. Ita & hic sonat, Homo est liberi ar, ita sa
ne, si deus illi suū concederet. Hoc abusu loquē
di, quilibet de quolibet sese iactare posset. Vt ille
est dñs